

GEZ

KARTA ADRESOWA ZABYTKU NIERUCHOMEGO

3. Miejscowość

TURZA WIELKA

1. Nazwa

dwór

2. Czas powstania

XIX/XX w.

8. Fotografia z opisem wskazującym orientację albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym

4. Adres

Turza Wielka 84
13-214 Uzdrawo

5. Przynależność administracyjna

województwo:
warmińsko-mazurskie

powiat:
działdowski

gmina:
Działdowo

6. Formy ochrony
**Ustawa z d. 23.07.2003 o
ochronie zabytków i opiece
nad zabytkami (art. 7)**

- wpis do rejestru zabytków:

.....
- ustalenia ochrony w MPZP
Gminy Działdowo - Uchwała nr
V/27/03 Rady Gminy Działdowo
z d. 21.02.2003

**Ustawa z d. 07.07.1994 Prawo
budowlane (art. 39. ust. 3)**

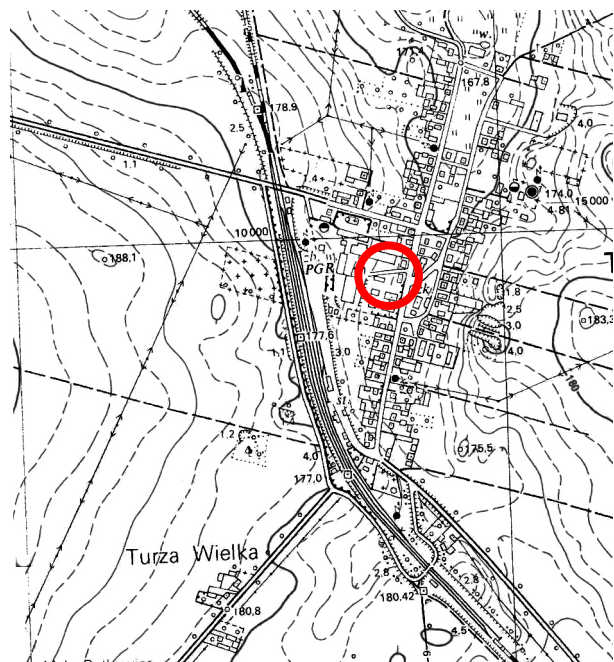
- Gminna Ewidencja Zabytków

7. Opracowanie karty adresowej

autor: Anna Majewska

data: listopad 2012r.

podpis:

9. Fotografia dodatkowa

10. Opis architektoniczny

Budynek wolnostojący, wzniesiony na planie prostokąta, 1-kondygnacyjny z użytkowym poddaszem. Od szczytu parterowa przybudówka. W elewacji frontowej ryzalit 2-kondygnacyjny, zwieńczony trójkątnie. Fasada 7-osiowa. Wejście do budynku do poprzedzone przedprożem. Murowany, tynkowany, na podmurówce z kamienia polnego. Dach łamany/mansardowy, kryty łupkiem. W połaci dachowej od frontu lukarny przekryte daszkiem pulpitowym. Otwory okienne i drzwiowe o wykroju prostokątnym. Detal architektoniczny w postaci gzymsu podokapowego przechodzącego przez ryzalit, wydzielając piętro. Ponadto płaski fryz wydzielający naczółek ryzalitu oraz opaski wokół otworów okiennych. W partii wejścia głównego szerokie lizeny. Okna drewniane, półskrzynkowe, dwudzielne, czteroskrzydłowe, ze stałym ślemieniem. Drzwi jednoskrzydłowe, płycinowo-ramowe z nadświetlem.

W pobliżu dworu istniał folwark, a po lewej stronie dworu znajdował się park, z którego zachował się jedynie fragment ogrodzenia - kamienny mur.

11. Stan zachowania

Zachowana bryła i kształt budynku oraz materiał wykonania, artykulacja elewacji. Zmienione przypuszczalnie wykroje okien piętra ryzalitu. W ryzalicie i lukarnach wtórne okna.

12. Historia miejscowości lub obiektu

Pierwsza wzmianka o Turzy Wielkiej (*Groß Tauersee*) pochodzi z 1408r. Mieszkał tu wówczas Otto Kikoł. W 1482r. Mikołaj otrzymał 4 włóki sołeckie celem założenia wsi czynszowej, a w 1486r. 2 włóki lemańskie na prawie chełmińskim otrzymał Stanisław. Ks. Albrecht Hohenzollern nadał dziedziczne sołectwo w Turzy Wielkiej rodzinie Zakrzewskich. Dobra należały później do rodziny Finków herbu Ziemia. W 1544r. Albrecht Fink odstąpił Turzę Wielką w drodze zamiany Fryderykowi von Oelsnitz (Oleśnickiemu), marszałkowi nadwornemu. Majątek istniał tutaj jeszcze w okresie międzywojennym, właścicielem był Aleksander Kamiński.

13. Uwagi

Ze względu na wartości historyczno-kulturowe dokumentujące typ dworskiej zabudowy regionalnej obiekt ujęty w wojewódzkiej ewidencji zabytków, docelowo wpisać do rejestru zabytków.